УДК 338.1
JEL E270

Чорнодід І.С., к.е.н., доцент,
Науково-дослідний економічний інститут
Міністерства економічного розвитку та торгівлі України

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ

Стаття присвячена сутності конкурентоспроможності національної економіки. Розкрито сутність категорії конкурентоспроможність в залежності від етапів розвитку категорії конкурентоспроможності. Охарактеризовано підходи до оцінки конкурентоспроможності національної економіки.

Ключові слова: *конкурентоспроможність національної економіки, конкуренція, підходи та етапи розвитку конкурентоспроможності.*

Сучасні економічні реалії переконливо свідчать, що темпи та загальний вектор напрямку соціально-економічного прогресу національної економіки в значній мірі залежать від конкурентоспроможності країни.

На сьогодні створена значна теоретична база у сфері конкурентоспроможності національної економіки. Питання забезпечення конкурентоспроможності економіки України розглядаються в працях вітчизняних вчених: Л.Л.Антонюк, В.Д.Базилевич, Я.Б.Базилюк, З.С.Варналій, А.С.Гальчинський, В.М.Геєць, Я.А.Жаліло, І.Г. Мансурова, Б.Є.Кваснюк, Г.М.Филюк та ін.

Проаналізувати теоретичні підходи до трактування поняття конкурентоспроможності економіки, розкрити теоретико-методологічні основи визначення цієї категорії в залежності від етапів розвитку економіки, показати значення конкурентоспроможності країни в умовах розвитку національної економіки.

Проблема забезпечення конкурентоспроможності країни як чинника зростання багатства націй історично була чи не найпершою в економіко-теоретичних дослідженнях і періодично актуалізувалася представниками різних напрямків економічної думки. У результаті дослідники виокремлюють шість історичних етапів у розвитку даної проблеми з домінуючою для кожного з них теорією та визначальними критеріями: 1-й етап (XVII–XVIII ст.) теорія меркантилізму – нагромаджене багатство (золото) держави; 2-й етап (XVIII ст.) теорія абсолютних переваг – абсолютні витрати виробництва; 3-й етап (XIX ст.) теорія відносних переваг – відносні витрати виробництва; 4-й етап (початок XX ст.) еволюційна теорія – інновації та підприємництво; 5-й етап (20-60-ті рр. XX ст.) теорія співвідношення факторів – відмінність у факторах виробництва і їх ефективне застосування; 6-й етап (90-ті роки XX ст.) теорія конкурентних переваг – продуктивність у використанні факторів на різних стадіях конкурентоспроможності. З початку XXI ст., з нашого погляду, чітко виділяється 7-й етап, який характеризується застосуванням соціально-інституціональних чинників та переваг у визначенні змісту конкурентоспроможності національної економіки.

Найбільш відомі економіко-теоретичні підходи, що визначають етапи в розвитку теорії конкурентоспроможності країни такі: А. Монкретьєн і Т. Мен (теорія

меркантилізму, 1615р., 1630 р.). Представники меркантилізму основою багатства країни вважали наявність золота та грошей. Вони надавали особливої ролі міжнародній торгівлі як чиннику збагачення. Головною якісною характеристикою конкурентоспроможності країни вважали досягнення активного торгового балансу.

А.Сміт, Д. Рікардо (теорія абсолютних переваг, 1776 р.; теорія порівняльних переваг (1817 р.)). А.Сміт у праці «Дослідження про природу та причини багатства націй» обґрунтував теорію абсолютних переваг, суть якої полягає в тому, що добробут націй залежить не стільки від кількості накопиченого ними золота, скільки від їхньої здатності виробляти кінцеві товари і послуги. На його думку, якщо одна нація має абсолютні переваги у виробництві певного товару, а інша – іншого, то кожна може спеціалізуватися на виробництві та торгівлі того товару, витрати виробництва якого найменші [11, с.279].

Д. Рікардо дійшов до висновку, що країни можуть виграти від зовнішньої торгівлі внаслідок нерівності внутрішніх альтернативних вартостей двох товарів у різних країнах та внутрішнього співвідношення їх цін – порівняльна перевага залежить від співвідношення продуктивності праці в кожній країні [12, с.474.]

Дж. Мілль (теорія взаємного попиту). Учений у праці «Принципи політичної економії» (1848 р.) запропонував теорію, яка ґрунтується на понятті інтернаціональної вартості й обґрунтував конкурентні переваги країн у експорті певного товару зростанням попиту на певний товар на зарубіжних ринках навіть за умов відсутності порівняльних переваг на цей товар. Серед факторів виробництва пріоритетного значення він надавав капіталу, який через заощадження та інвестиції здійснює необмежений вплив на зростання виробництва та посилення можливостей його конкурентних переваг [8, с.266].

М. Вебер (соціальна теорія, 1904 р.). За визначенням М. Вебера, конкуренція – це «мирні спроби» встановлення контролю над можливостями і перевагами, які також бажані іншими. У такій інтерпретації конкурентна боротьба має на меті не володіння якими-небудь можливими перевагами і не отримання їх, а здійснення контролю над ними, що на наш погляд, вірно і доповнює приведені вище підходи до досліджуваного поняття [20].

Й. Шумпетер (еволюційна теорія, 1910- 1912 рр.). Учений у праці «Теорія економічного розвитку» (1912 р.) виклав концепцію ефективної конкуренції, яка ґрунтується на поширенні новинок у різних формах. Саме виробництво нових товарів, застосування нової технології, техніки, освоєння нових ринків збуту, перехід до раціональних форм організації і методів управління лежать в основі конкурентних переваг у довгостроковому періоді. На його переконання, визначальне значення в економіці має відігравати не конкуренція цін чи якості, а конкуренція нововведень, бо саме інновації і підприємництво є головними чинниками формування конкурентних переваг країн.

Е. Хекшер та Б. Олін (теорія співвідношення факторів виробництва, 1933 р.). Е. Хекшер («Вплив зовнішньої торгівлі на розподіл доходів» (1919) і Б. Олін («Міжрегіональна та міжнародна торгівля» (1933) проаналізували вплив міжнародної торгівлі на фактори виробництва у двох країнах. Тобто суть підходу Хекшера – Оліна до міжнародної торгівлі і спеціалізації окремих країн полягає у тому, що з причин історичного і географічного характеру розподіл матеріальних і людських ресурсів між країнами нерівномірний, що пояснює різницю відносних цін на товари, від яких, в свою чергу, залежать національні

порівняльні переваги. У відповідності з моделлю міжнародної торгівлі Хекшера – Оліна в процесі міжнародної торгівлі відбувається вирівнювання цін факторів виробництва.

М. Портер (теорія міжнародної конкуренції, 1990 р.). Учений у праці «Конкурентні переваги націй» (1990 р.) визначив причини успіху країни в міжнародній конкуренції в тій або іншій галузі за допомогою системи чотирьох показників – «конкурентного ромба» (Рис. 1).

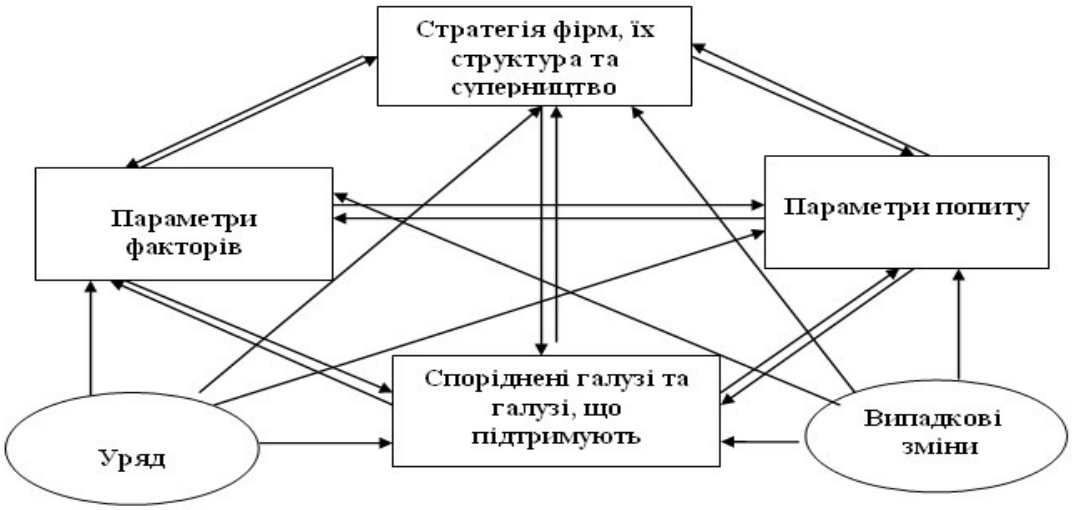

Рис. 1. Детермінанти конкурентної переваги країни, або «Національний ромб»
Джерело: [4, с. 111]

У поясненні детермінант конкурентної переваги країни він поставив головним завданням визначення такого напрямку використання ресурсів, який може забезпечити високий рівень конкурентної переваги.

Крім чотирьох факторів, що складають «національний ромб», М. Портер виділяє ще дії уряду та випадкові зміни. М. Портер, зазначав, що «…головна мета держави – забезпечити власним громадянам достатньо високий та зростаючий рівень життя. Спроможність держави зробити це залежить не від якогось аморфного поняття «конкурентоспроможність», а від того, наскільки продуктивно використовуються національні ресурси – праця та капітал» [16, с. 35].

А. Сливоцький (теорія міграції капіталу, 1995 р.). Учений вважав, що основним фактором високої конкурентоспроможності суб'єктів міжнародних економічних відносин є їх сприйнятливість до інновацій. Саме потужний економічний потенціал дає змогу країні та її фірмам успішно конкурувати на світових ринках. Втім, конкурентоспроможність країни перетворюється на динамічний процес постійних змін і оновлень, які дають імпульс до еволюційного розвитку, та додаткові конкурентні переваги [10].

А. Брандербургер, Б. Нейлбафф (теорія співробітництва конкурентів, 1996 р.). Учені пропонують новий погляд на ці два види діяльності: співпраця – це те, як ми створюємо матеріальні цінності: як ми печемо пиріг; конкуренція – це те, як ми отримуємо матеріальні цінності: як ми відрізуємо свій шматок пирога. Розвиваючи теорію ігор, Б. Нейлбафф і А. Бранденбургер говорять, що бізнес – це гра, де для створення матеріальних цінностей компанії потрібно вступити у відносини з іншими гравцями. До звичайних категорій споживачів, постачальників і конкурентів вони відносять

«комплементорів» – не помічених раніше учасників процесу, доповнюючих конкурентів [2].

Г. Хамел, К. Прахалад, В. Рамасвамі (теорія глобального випередження конкурентів та унікальної цінності, відповідно: 1990, 2001, 2004 рр.) [14]. Учені наголошують, що стратегія сучасної компанії повинна бути адекватною бізнес-середовищу, що змінюється. Впровадження цифрових технологій і глобалізація радикальним чином змінюють природу кожної фірми. Теорія сумісного створення цінності К. Прахалада и В. Рамасвамі ґрунтується на чотирьох ключових передумовах: діалог, що означає інтерактивність, взаєморозуміння і прагнення до дії з обох боків; доступ споживача до інформації, ресурсів і технологій в різних точках взаємодії; оцінка ризиків та інформування про них споживачів, які можуть потім усвідомлено прийняти частину ризику на себе; прозорість інформації, що необхідна для виникнення довіри між окремими людьми і організаціями [14,с.46].

Д. Белл, В. Іноземцев, Дж. Несбіт, А. Тофлер (інноваційно-інвестиційна парадигма глобальної конкурентоспроможності). В Україні її розробляють В. Бодров, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Семиноженко, О. Швиданенко, А. Чухно. Суть парадигми пов'язується із нарощенням критичної маси принципових змін в умовах формування нової інноваційно-інформаційної економіки з участю у глобальному відтворювальному процесі і розподілі світового доходу суб'єктів з високим міжнародним рівнем конкурентоспроможності; з набуттям статусу вирішального чинника змін конкурентних позицій процесом трансформації знань у технологічні, фінансові та управлінські інновації; з формуванням нових тенденцій співвідношення національних та інтернаціональних чинників; із випереджаючим (порівняно з чинниками виробництва) рухом капіталу, з поглибленням нестійкості світової економіки та глобальної асиметричної взаємозалежності її компонентів [18].

Разом з тим, фахівці Європейської Економічної Комісії (Комітет з економічного співробітництва та інтеграції) наголошують, що інноваційний процес виступає «…певним підсумком, залежним як від доступу до знань і технологій, так і від здатності країни забезпечувати оптимальне використання можливостей, що відкриваються завдяки цьому доступу. Отже, для того, щоб країна могла використовувати іноземні технології і знання і успішно перетворювати їх в інновації, потрібні інвестиції в потенціал для їх освоєння. Це включає перш за все інвестиції в людський капітал, а також в інфраструктуру і прикладні НДПКР [6].

В. Воротін, Л. Антонюк (інтегральний підхід). Так, Л. Антонюк дає авторське визначення сутності категорії «міжнародна конкурентоспроможність країни», яке відрізняється від існуючих системним характером та соціальною спрямованістю і полягає у здатності країни займати й утримувати стійкі позиції на певних сегментах світового ринку завдяки: потужному економічному потенціалу; стабільному зростанню економіки на інноваційній основі; розвиненій системі ринкових інститутів; володінню значним інтелектуальним капіталом та інвестиційними ресурсами; гнучкій системі реагування на зміни світової кон'юнктури та диверсифікації національного виробництва, що дозволяє державі досягати повної реалізації національних інтересів [1].

Названі підходи до оцінки конкурентоспроможності національної економіки можна умовно об'єднати так: ресурсний (технології, наявність капіталу для внутрішнього та

зовнішнього інвестування, природних ресурсів, чисельність і кваліфікація людських ресурсів, економіко-географічне положення країни); факторний (моніторинг конкурентних позицій країни на міжнародних ринках у залежності від рівня розвитку національної економіки, що характеризується реальним використанням факторів економічного зростання); інтегральний (узагальнене відображення стану економіки за тією чи іншою системою показників).

Фахівці Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) для порівняння конкуренто-спроможності країн виділяють три основних і дві перехідних стадії економічного розвитку національних економік. Залежно від характеру та джерел економічного розвитку першу стадію називають факторно-керованою стадією розвитку, наступну – перехідною від першої до другої стадії; другу – керованою ефективністю, наступну – перехідною від другої до третьої стадії; третю – керовану інноваціями. Україну віднесено до групи країн, розвиток яких керований ефективністю (друга стадія). Поряд з Україною до цієї групи належать такі країни, як Аргентина, Вірменія, Бразилія, Болгарія, Китай, Колумбія, Малайзія, Перу та інші – усього 26 країн.

1 стадія – факторна. Вона розповсюджується на країни з найнижчим рівнем розвитку, для яких мобілізація основних виробничих чинників (земля, сировинні ресурси і некваліфікована праця) є основною умовою макроекономічного зростання. На цій стадії основни**м** завданням уряду є забезпечення загальної політичної і макроекономічної стабільності і достатньо вільних ринків, щоб дозволити ефективну утилізацію сировинних товарів і некваліфікованої праці як вітчизняними фірмами, так і через залучення іноземних інвестицій.

2 стадія – інвестиційна – стосується країн, що мають статус середньої прибутковості, де зростання залежить від інвестицій, а конкурентоспроможність досягається через використання світових технологій у внутрішньому виробництві.

3 стадія – інноваційна – відноситься до країн з високим рівнем економічного розвитку, які зробили перехід від економіки, що імпортує технології, до економіки, що створює технології. В цьому випадку, «існує критичний зв'язок між конкурентоспроможністю і високим рівнем освіти (особливо у сфері точних і природних наук) і здатністю швидко переходити до нових технологій» [19].

У сучасних умовах одним із визначальних чинників забезпечення високого рівня конкурентоспроможності країни виступає інституційна система, її відповідність сучасному рівню та завданням сталого й успішного розвитку економіки. Одним із таких чинників є сильна держава, яка забезпечує формальні механізми функціонування економіки, визначає стратегічні напрямки забезпечення конкурентоспроможності країни, здійснює контролюючі заходи. Причому має значення різноманітність механізмів у створенні та реалізації ролі сильної держави, що обумовлене не тільки умовним розділенням держав з ринковою економікою на три великі групи – ринковим капіталізмом США, соціально-ринковим капіталізмом країн Європи і державно-керованим капіталізмом Японії та інших країн Східної Азії, але і їх національними, історичними і соціально-економічними відмінностями [5].

Необхідно зазначити, що мають свою національну специфіку (модель конкурентоспроможності) і чинники, що забезпечують конкурентні переваги країни. Як зазначає Е. Лібанова, Україна успадкувала від СРСР модель конкурентоспроможності низьких цін, коли основу конкуренції складають низькі ціни на енергоресурси, всі без

винятку товари, послуги й, звичайно, робочу силу [9]. На противагу інша – європейська модель, спирається на високу якість та високий технологічний рівень виробництва. На сьогодні першу модель реалізують азійські країни, передусім Індія, Китай, В'єтнам, а також країни Латинської Америки. Друга модель (високої якості) характерна економічно розвиненим країнам.

Сучасні підходи цілком виправдано носять узагальнений, синтезуючий характер. Так, Ю. Полунєєв поняття конкурентоспроможності національної економіки визначає як соціально-економічну категорію, яка залежить від багатьох факторів, провідну роль серед яких на сьогодні відіграють підприємницьке та трудове середовище; економічна та технологічна інфраструктура; освіта та професійні навички; підприємництво та розвиток підприємств і інновації, що і є засобом забезпечення більш високого та стійкого економічного зростання (через стимулювання інвестицій у нові технології та розвиток інноваційного бізнесу) і підвищення добробуту суспільства [15]. Тараненко І.В. визначає конкурентоспроможність системи «національна економіка» як динамічний стан, обумовлений якісними і кількісними характеристиками зовнішніх та внутрішніх факторів та умов, за якого забезпечується здатність до саморегулювання, самовідтворення, вдосконалення згідно з пріоритетами сталого розвитку і національного добробуту, національної безпеки та ефективної взаємодії з суб'єктами міжнародного економічного середовища [17,с.161]. Жаліло Я.А. наголошує на такій характеристиці, як підтримання усього комплексу параметрів розвитку макроекономічної системи країни на рівні, «…який дає підстави очікувати стабільне та адекватне становище країни у світовій економічній системі, в потоках товарів, капіталів, інформації, інших ресурсів. Враховуються також економічні наслідки неекономічних параметрів соціальної системи: якості державного управління, рівня демократії та законності, освітнього рівня населення, розвитку науки тощо» [7]. Пахомов С.Ю. наголошує на визначенні конкурентоспроможного розвитку країн як «…економічного й соціального прогресу на інноваційній основі, стійкість якого забезпечує ефективна національна інституційна система» [13].

А. Гальчинський, В. Геєць, А. Кінах, В. Семиноженко в свою чергу трактують конкурентоспроможність національної економіки як її здатність виробляти і споживати товари і послуги в умовах конкуренції з товарами і послугами, виробленими в інших країнах, при цьому результатом конкуренції повинно бути зростання рівня життя населення при дотриманні міжнародних екологічних стандартів [3, с.109].

Теоретичні підходи щодо визначення конкурентоспроможності економіки країни не змінювалися кардинально, а постійно доповнювалися з метою висвітлення головних чинників та механізмів її забезпечення під впливом розвитку продуктивних сил, удосконалення системи соціально-економічних відносин, рівнів формування конкурентних переваг та головних цінностей, важливих для суспільства на кожному етапі міжнародних економічних відносин.

Отже, конкурентоспроможність країни характеризує стан суспільних відносин у державі щодо забезпечення умов стабільного підвищення ефективності національного виробництва, адаптованого до змін світової та внутрішньої кон'юнктури на основі розкриття національних конкурентних переваг та досягнення кращих соціально-економічних параметрів.

Конкурентоспроможність країни – це складна синтезована категорія, яка залежить не лише від економічних, але й від політичних, соціальних факторів. При її дослідженні потрібно враховувати характер економічної моделі країни, тип національного господарства, особливості її конкурентного середовища.

Література

1. Антонюк Л.Л. Конкурентоспроможність націоанльної економіки в умоваїх глобалізації /Лариса Леонтіївна Антонюк: дис... д-ра наук: 08.05.01 – 2004 / *[Електронний ресурс].* – Режим доступу : http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/348533.html. – Назва з екрана

2. Бранденбургер А., Нейлбафф Б. Конкурентное сотрудничество в бизнесе. Co-operation. М.: Кейс, 2012. – 352 с.; Теория сотрудничества конкурентов http://www.elitarium.ru/2005/06/29/teorija_sotrudnichestva_konkurentov.html

3. Гальчинський А., Геєць В., Кінах А., Семиноженко В. Інноваційна стратегія українських реформ. – К.: Знання України, 2002. – 336 с.

4. Галушка З.І. Комарницький І.Ф. Стратегічний менеджмент. Навчально-методичний посібник / З.І. Галушка, І.Ф. Комарницький. – 2-е вид., доп. та перероб. – Чернівці. «Чернівецький національний університет», 2011. – 240 с.

5. Денисюк В.А. Конкурентоспособность и инновационная активность государств: анализ международных рейтингов и индикаторов / В.А. Денисюк

6. Европейская Экономическая Комиссия. Комитет по экономическому сотрудничеству и интеграции. Сегмент тематического обсуждения: "Конкурентоспособность в современной экономике: вызовы для региона ЕЭК ООН": Конкурентоспособность и инновационная деятельность. – Женева, 27-28 сентября 2006 года. – ECE/CECI/2006/3. – с.20

7. Жаліло Я. А. Теоретико-методологічні засади аналізу конкурентоспроможності національної економіки / Я.А. Жаліло. – с.27. **–** *[Електронний ресурс]. – Режим доступу:* http://old.niss.gov.ua /book/Jalilo2005/01-Jalilo.pdf . – Назва з екрана

8. Історія економічних учень: підручник: у 2 ч. / за ред. В. Д. Базилевича. – 3–тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – Ч. 1 – 582 с.

9. Конкурентоспроможність означає добробут. – *[Електронний ресурс]* . – Режим доступу: http://ukrgazeta.plus.org.ua/article.php?ida=1232. – Назва з екрана.

10. Сливоцький А. Міграція капіталу: як у замислах на кілька кроків випередити своїх конкурентів: Пер. з англ. К.: Пульсари. – 2001. – с.719

11. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй / А. Сміт // Перекл. з англ. О. Васильєва, М. Межевікіної, А. Малівського. Port Roya, Київ. – 2001.– 593 с.

12. Рикардо Д. Начала политической экономики / Петти В., Смит А.,Рикардо Д., Кейнс Дж., Фридмен М. Классика экономической мысли. Соч.. – М.: ЭКСМО, 2000. – 680 с.;

13. Пахомов С.Ю. Міжнародна конкурентоспроможність в умовах формування глобальної інституційної системи / С.Ю. Пахомов : дис. докт. екон. наук . – Київ, 2011. – с.3

14. Прахалад К., Рамасвами В. Будущее конференции. Создание уникальной ценности вместе с потребителями. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2006. – 352 с.

15. Полунєєв Ю. Механізм підвищення конкурентоспроможності економіки України в посткризовий період /Юрій Полунєєв. – Економічний аналіз. – 2011. – Вип. 9, част. 3. – с. 242-244.

16. Портер М. Международная конкуренція / М. Портер. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.

17. Тараненко І.В. модель формування конкурентоспроможності системи «національна економіка» та методика міжкраїнових зіставлень / Європейський вектор економічного розвитку. – 2009. – № 2 (7). – с. 160-169.

18. Швиданенко О.А. Сучасна парадигмальна конструкція глобальної конкурентоспроможності / О.А. Швиданенко. – Актуальні проблеми економіки №2(116), 2011.

19. Шнипко О.С. Національна конкурентоспроможність: сутність, проблеми, механізми реалізації. – Київ, Наукова думка. – 2003. – 304 с.

20. Weber M. Economy and Society. Vol. I. Berkeley: University of California Press, 1978. P. 38.

Reference

1. Antonyuk L.L. Konkurentospromozhnist` nacioanl`noyi ekonomiky` v umovayix globalizaciyi /Lary`sa Leontiyivna Antonyuk: dy`s... d-ra nauk: 08.05.01 – 2004 / [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/348533.html. – Nazva z ekrana

2. Brandenburger A., Nejlbaff B. Konkurentnoe sotrudny`chestvo v by`znese. Co-operation. M.: Kejs, 2012. – 352 s.; Teory`ya sotrudny`chestva konkurentov http://www.elitarium.ru/2005/06/29/teorija_sotrudnichestva_konkurentov.html

3. Gal`chy`ns`ky`j A., Geyecz` V., Kinax A., Semy`nozhenko V. Innovacijna strategiya ukrayins`ky`x reform. – K.: Znannya Ukrayiny`, 2002. – 336 s.

4. Galushka Z.I. Komarny`cz`ky`j I.F. Strategichny`j menedzhment. Navchal`no-metody`chny`j posibny`k / Z.I. Galushka, I.F. Komarny`cz`ky`j. – 2-e vy`d., dop. ta pererob. – Chernivci. «Chernivecz`ky`j nacional`ny`j universy`tet», 2011. – 240 s.

5. Deny`syuk V.A. Konkurentosposobnost` y` y`nnovacy`onnaya akty`vnost` gosudarstv: analy`z mezhdunarodnыx rejty`ngov y` y`ndy`katorov / V.A. Deny`syuk

6. Evropejskaya Эkonomy`cheskaya Komy`ssy`ya. Komy`tet po эkonomy`cheskomu sotrudny`chestvu y` y`ntegracy`y`. Segment tematy`cheskogo obsuzhdeny`ya: "Konkurentosposobnost` v sovremennoj эkonomy`ke: vыzovы dlya regy`ona EЭK OON": Konkurentosposobnost` y` y`nnovacy`onnaya deyatel`nost`. – Zheneva, 27-28 sentyabrya 2006 goda. – ECE/CECI/2006/3. – s.20

7. Zhalilo Ya. A. Teorety`ko-metodologichni zasady` analizu konkurentospromozhnosti nacional`noyi ekonomiky` / Ya.A. Zhalilo. – s.27. – [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://old.niss.gov.ua /book/Jalilo2005/01-Jalilo.pdf . – Nazva z ekrana

8. Istoriya ekonomichny`x uchen`: pidruchny`k: u 2 ch. / za red. V. D. Bazy`levy`cha. – 3–tye vy`d., vy`pr. i dop. – K.: Znannya, 2006. – Ch. 1 – 582 s.

9. Konkurentospromozhnist` oznachaye dobrobut. – [Elektronny`j resurs] . – Rezhy`m dostupu: http://ukrgazeta.plus.org.ua/article.php?ida=1232. – Nazva z ekrana.

10. Sly`vocz`ky`j A. Migraciya kapitalu: yak u zamy`slax na kil`ka krokiv vy`peredy`ty` svoyix konkurentiv: Per. z angl. K.: Pul`sary`. – 2001. – s.719

11. Smit A. Dobrobut nacij. Doslidzhennya pro pry`rodu ta pry`chy`ny` dobrobutu nacij / A. Smit // Perekl. z angl. O. Vasy`l`yeva, M. Mezhevikinoyi, A. Malivs`kogo. Port Roya, Ky`yiv. – 2001.– 593 s.

12. Ry`kardo D. Nachala poly`ty`cheskoj эkonomy`ky` / Petty` V., Smy`t A.,Ry`kardo D., Kejns Dzh., Fry`dmen M. Klassy`ka эkonomy`cheskoj mыsly`. Soch.. – M.: ЭKSMO, 2000. – 680 s.;

13. Paxomov S.Yu. Mizhnarodna konkurentospromozhnist` v umovax formuvannya global`noyi insty`tucijnoyi sy`stemy` / S.Yu. Paxomov : dy`s. dokt. ekon. nauk . – Ky`yiv, 2011. – s.3

14. Praxalad K., Ramasvamy` V. Budushhee konferency`y`. Sozdany`e uny`kal`noj cennosty` vmeste s potreby`telyamy`. – M.: ZAO «Oly`mp-By`znes», 2006. – 352 s.

15. Polunyeyev Yu. Mexanizm pidvy`shhennya konkurentospromozhnosti ekonomiky` Ukrayiny` v postkry`zovy`j period /Yurij Polunyeyev. – Ekonomichny`j analiz. – 2011. – Vy`p. 9, chast. 3. – s. 242-244.

16. Porter M. Mezhdunarodnaya konkurenciya / M. Porter. – M.: Mezhdunarodnыe otnosheny`ya, 1993. – 896 s.

17. Taranenko I.V. model` formuvannya konkurentospromozhnosti sy`stemy` «nacional`na ekonomika» ta metody`ka mizhkrayinovy`x zistavlen` / Yevropejs`ky`j vektor ekonomichnogo rozvy`tku. – 2009. – # 2 (7). – s. 160-169.

18. Shvy`danenko O.A. Suchasna parady`gmal`na konstrukciya global`noyi konkurentospromozhnosti / O.A. Shvy`danenko. – Aktual`ni problemy` ekonomiky` #2(116), 2011.

19. Shny`pko O.S. Nacional`na konkurentospromozhnist`: sutnist`, problemy`, mexanizmy` realizaciyi. – Ky`yiv, Naukova dumka. – 2003. – 304 s.

20. Weber M. Economy and Society. Vol. I. Berkeley: University of California Press, 1978. P. 38.

Чорнодід І.С., к.е.н., доцент,
Науково-дослідний економічний інститут
Міністерства економічного розвитку та торгівлі України

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ

Стаття присвячена сутності конкурентоспроможності національної економіки. Розкрито сутність категорії конкурентоспроможність в залежності від етапів розвитку категорії конкурентоспроможності. Охарактеризовано підходи до оцінки конкурентоспроможності національної економіки.

Ключові слова: *конкурентоспроможність національної економіки, конкуренція, підходи та етапи розвитку конкурентоспроможності.*

Чорнодид И.С., к.э.н., доцент,
Научно-исследовательский экономический институт
Министерства экономического развития и торговли Украины

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СУТИ КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТИ СТРАНЫ

Статья посвящена сущности конкурентоспособности национальной экономики . Раскрыта сущность категории конкурентоспособность в зависимости от этапов развития категории конкурентоспособности . Охарактеризованы подходы к оценке конкурентоспособности национальной экономики .

Ключевые слова : *конкурентоспособность национальной экономики , конкуренция , подходы и этапы развития конкурентоспособности .*

Chornodid I., PhD, associate professor,
Scientific Researching Economic Institute of
Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ISSUES ON DETERMINATION OF ESSENCE OF COMPETITIVENESS OF A COUNTRY

Article is devoted to the description of the national economy competitiveness nature. The essence of category of competitiveness depending on it development stages is considered. The approaches to assessing the competitiveness of the national economy are characterized.

Key words: *competitiveness, competition, approaches and stages of development of competitiveness.*